

Venècia i altres coses

Assaig

Sense Brunetti

Donna Leon

Traducció d'Anna Mauri i Battle
Edicions 62. Barcelona, 2006

Joan Agut

Donna Leon (Nova Jersey, 1942) fa més de vint-i-cinc anys que viu a Itàlia. De nacionalitat nord-americana, ha ensenyat llengua i literatura anglesa a l'Iran, la Xina i l'Àrabia Saudita a més d'Itàlia. Des dels anys 90 és universalment coneguda com a autora de novel·les d'intriga, protagonitzades pel comissari Guido Brunetti. D'entre les seves obres podríem destacar *Mort a Venècia*, *Vestit per morir*, *Acqua alta*, *Justícia uniforme* i *Sant a les pedres*, totes publicades per Edicions 62.

Les novel·les d'intriga de Donna Leon es caracteritzen perquè els fets sempre s'esdevenen a Venècia i perquè, a més de trama de misteri, contenen una considerable dosi d'observacions crítiques sobre la societat italiana actual.

A *Sense Brunetti*, el títol original del qual és *On Venice, Music, People and Books*, Donna Leon ha aple-

Donna Leon. CRISTINA CALDERER

gat una cinquantena de textos curts dividits en cinc blocs: *Sobre Venècia*, *Sobre la música*, *Sobre la humanitat i els animals*, *Sobre els homes* i *Sobre Amèrica*. En general són petits articles que glossen observacions sobre fets i personatges que l'autora ha experimentat o conegut. El to de l'obra és amablement irònic, el punt de vista d'algú que ha viscut molt i que està de tornada de les il·lusions i els afanys de la gent.

De Venècia ens narra, entre altres coses, com en són de porcs els venecians, com funciona el Casino, els miracles de la burocràcia i la pobresa a la ciutat dels canals. En el capítol sobre la música Leon posa de mani-

fest la seva afició per l'òpera i les figures de Maria Callas i Anne Sophie von Otter. Una altra de les qüestions tractades és la dels animals: ratolins, gallines, talps, teixons i les persones que s'hi relacionen. Els homes són passats per l'adreçador, especialment els italians i els nord-americans. En aquest apartat destaca la corrosiva crítica que l'autora fa dels homes de l'Àrabia Saudita. En un moment, referint-s'hi, diu: "[...] els desitjo totes les desgràcies que els pugui oferir la història". Amèrica també és objecte de la mirada sardònica de Donna Leon. Algunes notes són de caràcter biogràfic, referides a la infantesa de l'autora. En aquest capítol destaca el text que explica com va escriure la primera novel·la de misteri; un breu assaig ple de sentit comú i observacions força intel·ligents.

En conjunt, *Sense Brunetti* és un llibre de lectura amena, amb textos molt interessants al costat d'altres bastant intrascendents, com sol passar en aquesta mena de reculls. Amb tot, els lectors addictes a Donna Leon tenen assegurat el plaer de conèixer les filies i les fòbies de l'autora, cosa que sempre és d'agrair.

Pep Coll també ha ambientat la seva última novel·la als Pirineus. FRANCESC MELCION

Punt de fuga

Narrativa

El salvatge dels Pirineus

Pep Coll

Premi Sant Joan 2005
Edicions 62. Barcelona, 2006

Eva Comas

Els nens i els adults mimats fan servir sovint una tècnica per demostrar a tothom quan estan contrariats. És la tècnica que jo anomeno *punt de fuga* i que consisteix a aïllar-se proclamant ben fort que ells ja no participen més, que no juguen i que prefereixen quedar-se sols. És una tècnica absurda, que només persegueix cridar l'atenció i en general la utilitzen persones obtuses i tossudes, incapaces de posar-se en el lloc dels altres. Fidel als seus temes, Pep Coll (*Pessonada*, 1949) ha construït un personatge

que s'adiu perfectament a aquest esquema. El protagonista de la seva última novel·la, Bonaventura Mir, és un jove estudiant de lleis fill del petit poble de Malpui a mitjans segle XIX que de tant llegir llenguatge jurídic ha perdut el seny. O almenys això és el que diu la seva família i la resta del poble quan, en una operació de rescat d'un gos ferit en unes roques, Mir decideix abandonar el poble i quedar-se a viure en una feixa dalt de la muntanya. A partir d'aquí la novel·la *El salvatge dels Pirineus* narra la vida d'aquest solitari que habita al bosc, que s'enroca en el seu aïllament i que demostra sentir-se superior als membres de la seva família i de la resta de la societat.

El problema de bastir una narració entorn d'un solitari –Daniel Defoe ho devia saber molt bé– és que no permet la tècnica del di-

àleg. A banda de ser l'eina a partir de la qual els humans ens enriqueim i negociem, el diàleg és una tècnica narrativa fonamental, ja que permet al lector escoltar els personatges amb la seva pròpia veu, conèixer el seu to i fins i tot imaginar-se'ls millor. Com bé intuïeix el prolífic novel·lista de terror Stephen King a *Mientras escribo* (Debolsillo, 2000), és molt difícil fabular sobre algú que està sol; un solitari, per norma general, té poca trama. Coll resol amb dignitat el problema: utilitza el recurs del diari de Mir per fer-nos saber els seus pensaments, enfoca de tant en tant la vida de personatges secundaris i recorre als records de la vida d'estudiant del protagonista. Ara bé, de vegades resulta sorprenent el seu llenguatge, que combina les cites a Aristòtil, Sòcrates i Rousseau amb el lèxic tosc i fins i tot vulgar.

El món secret de l'Opus Dei

Assaig

Opus Dei, una Església dins del cor de l'Església

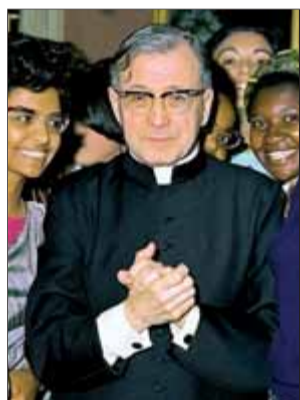
Bénédicte i Patrice Mazery

Editorial Base. Barcelona, 2006

Ferran Aisa

La periodista i escriptora Bénédicte des Mazery i el reporter del Canal Plus francès Patrice des Mazery han fet una investigació a fons sobre el món subterrani de l'anomenada Obra de Déu. *L'Opus Dei, una Església dins d'una Església*, és una immersió en la vida quotidiana i financera d'una organització de poder fàctic que, en *El Codi da Vinci*, és presentada com el sùmmum del maquiavelisme i disposada a tot per mantenir els secrets més amagats del Vaticà.

Els dos periodistes manifesten que volien descobrir la veritable cara de l'Obra de Déu, aquesta institució de l'Església fundada per l'aragonès José María Escrivá de Balaguer, que va ser canonitzat l'any 2002 per Joan

J.M. Escrivá de Balaguer. AP

Pau II. Malgrat la negativa dels responsables de l'Obra a facilitar informació als periodistes, aquests hi van investigar pel seu compte durant dos anys, i van obtenir nombrosos testimonis d'antics membres de França, Espanya i Anglaterra.

Els autors afirmen que la doctrina i l'estructura d'aquesta organització tançada sobre si mateixa exerceix una gran influència en els seus membres i persegueix la recerca efectiva del poder en tots els terrenys de la Universitat, els mitjans de comunicació, l'empresa privada, la política i el cor de l'Església: "Avui –diuen els

autors–, enfortit per la santificació del seu fundador, l'Opus Dei s'organitza i progressa com un moviment poderós i secret dins el cor mateix de l'Església catòlica. El seu objectiu és clar: fer triomfar l'Occident cristià".

L'Opus Dei té actualment cardenals, bisbes, sacerdots i altres alts funcionaris que treballen directament al Vaticà. Els autors també han investigat la vida quotidiana dels laics que formen la gran legió de l'Opus, els seus estrictes horaris, la interpretació de les màximes del llibre *Camino*, la seva relació en el món i l'estricta obediència a l'esperit de l'organització. Fins i tot presenten l'índex d'alguns dels llibres i autors prohibits: *Càndid*, de Voltaire, *El contracte social* i *Emili*, de Rousseau, *El càstig dels càstigs*, de Renan, la *Crítica de la raó pura*, de Kant, *Els miserables* i *Nosstra Senyora de París*, de Victor Hugo, *La condició humana*, de Balzac. I la llista continua amb Freud, Sartre, Nietzsche, Jung..., fins i tot el *Doctor Jivago*, de Pasternak, i, esclar, *El codi Da Vinci*.

Contes conversos i diversos

Narrativa

Contes inversos

Albert Garcia Pascual

6è premi de narrativa breu Josep P. Tirado. Brosquil. València, 2006

Manel Garcia Grau

Albert Garcia Pascual (Castelló, 1967), en aquest llibre, ha deixat bandejat el tema de la ciència-ficció i s'ha centrat a bastir 33 contes que giren, sobretot, al voltant del poder dels sentits, sobretot del gustatiu, en els seus protagonistes, tan dispars i heterogenis com dispars i diferents són tots i cadascun dels àpats, menjars i d'altres dèries amb què aquests es troben. Quan un lector s'atansa a un llibre de narrativa breu com aquest la

primera cosa amb què es troba és amb un grau d'ironia i, diríem també, de mala llet de primer grau. No ja perquè els personatges, durant la major part de les trames, es veuen sotmesos a situacions en què el menjar domina les seues vides (com ara a *Un dinar al parc*, *Cowboy a jornada completa*, *Orgull de genealogia*, *Malson* i *Orgull de carnisseria*), sinó perquè en d'altres, com ara *Llibertat i mort*, *Mort a la cuneta* i *Ací no s'aturen els trens*, mestre, els personatges s'hi troben reflexionant sobre les seues vides en situacions absurdes, a les quals han arribat sense saber ben bé com ni per què.

En alguns altres contes, com ara *Virtualitat real* i *Paradis socialista*, torna al seu tema prefe-

rit, el de la ciència-ficció. Especialment contundents són els contes *Mort a la cuneta*, *Odi* i *Gossos de gossers*, en els quals la ironia deixa pas a un sarcasme més rebuscat.

Un recull divers i heterogeni en els resultats finals, en què el lector pot trobar, això sí, amb una prosa directa i precisa i sense gaires subterfugis, un conjunt de narracions breus on es parla tant de la mort i de menús sucosos com –ja veieu quina barreja tan diversa– de la guerra, dels records de la infantesa i, també, del paper del narrador en l'actualitat.

Un llibre, per tant, diver(s)tit i entretingut que no busca sinó el plaent somriure irònic amb el lector a través d'uns contes ben treballats.